(ג) (כט) הַמִּצְטָרְפִים לָעִיר שֶׁמּוֹדְדִין הַתְּחוּם חוּץ מֵהֶם, הֲרֵי זֶה כְּנוֹתְנוֹ בְּתוֹךְ הָעִיר: ד [ח]נָתַן עֵרוּבוֹ חוּץ לַתְּחוּם, (ל) אֵינוֹ כְּלוּם (וְיֵשׁ לוֹ (לא) תְּחוּם מִבֵּיתוֹ) (מיימוני והמגיד פרק ו׳ מהלכות עירובין (ה״ה)):

תט דִּין מְקוֹם נְתִינַת הָעֵרוּב. וּבוֹ י״ג סְעִיפִים:

א (א) [א]הַנּוֹתֵן עֵרוּבוֹ בְּבֵית (א׳) הַקְּבָרוֹת, * אֵינוֹ עֵרוּב, לְפִי שֶׁבֵּית הַקְּבָרוֹת (ב) אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְכֵיוָן שֶׁרוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעֵרוּב שָׁם (ג) אַחַר קְנִיָּה הֲרֵי נֶהֱנֶה בּוֹ. וְאִם נְתָנוֹ (ד) בְּבֵית הַפְּרָס, (ה) הֲרֵי זֶה עֵרוּב, וַאֲפִלּוּ הָיָה כֹּהֵן, (ו) * מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל לְהִכָּנֵס שָׁם (ז) *)בְּמִגְדָּל הַפּוֹרֵחַ אוֹ (ז) *)שֶׁיְּנַפַּח וְהוֹלֵךְ: ב [ב]צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הוּא

(הי״ז) מִמַּסְקְנַת הַגְּמָרָא שָׁם. *) (פֵּרוּשׁ, תֵּבָה אֲרֻכָּה כְּמִגְדָּל תְּלוּיָה בַּחֲבָלִים, עָרוּךְ). *) (פֵּרוּשׁ, מְנַפֵּחַ לִפְנֵי רַגְלָיו וְאֵינוֹ מַסִּיט). ב מִשְׁנָה שָׁם ל״ב (ע״ב) וּבְכַמָּה דּוּכְתֵּי.

ח רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין (ה״ה), מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם (ס.), וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה נתנו).

א מִשְׁנָה עֵרוּבִין כ״ו (ע״ב) וּכְתַנָּא קַמָּא, וַאֲפִלּוּ לְיִשְׂרָאֵל. רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין

בְּאֵר הֵיטֵב

וּפָגַע בְּעִיר אַחֶרֶת, וְעַיֵּן בַּגְּמָרָא (ס.). וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֶבֶן הָעוֹזֵר שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּדִין זֶה, וְעַיֵּן שָׁם בְּסֵפֶר מַגְנֵי אֶרֶץ דְּפוּס פְּרוֹפֶס: ג (ג) הַמִּצְטָרְפִים. אֲפִלּוּ אִם נְתָנוֹ בְּסוֹף הָעִבּוּר, אֵין נוֹתְנִין לוֹ שְׁתֵּי אַמּוֹת לְצַד חוּץ, דִּכְשֶׁעוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁנֶּחְשָׁב לוֹ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת אֵין לוֹ לְצַד חוּץ כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁעוֹמֵד בְּדִיר וָסַהַר. תּוֹסָפוֹת דַּף ס׳ עַמּוּד ב׳ (ד״ה כאן):

א (א׳) הַקְּבָרוֹת. דְּהַיְנוּ, בְּקֶבֶר שֶׁל בִּנְיָן, דְּאִלּוּ בְּקַרְקַע שָׁרִי, דְּקַרְקַע עוֹלָם אֵינוֹ נֶאֱסָר, עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שס״ד (ס״א): (ג) בְּמִגְדָּל. הַיְנוּ תֵּבָה גְּדוֹלָה אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סָעִיף ח׳ בְּהַגָּ״ה לְעִנְיַן קִדּוּר בְּהָרִים לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת וְהָרֹא״ש, וְהוּא הַדִּין כָּאן, וְאֶפְשָׁר דְּאַף רַשׁ״י שָׁם מוֹדֶה בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דָּבָר אֶחָד: (כט) הַמִּצְטָרְפִים לָעִיר. פֵּרוּשׁ, בְּעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר [וְהוּא תּוֹךְ שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן שצ״ח (ס״ה)]. וַאֲפִלּוּ אִם נָתַן אוֹתוֹ בְּאַמָּה אַחֲרוֹנָה שֶׁל הָעִבּוּר, אֵין (כז) נוֹתְנִין לוֹ הָאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁנּוֹתְנִין לִשְׁאָר מַנִּיחַ עֵרוּב לְצַד חוּץ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, דִּכְשֶׁמַּנִּיחַ תּוֹךְ מְחִצָּה אוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּחֱשָׁב כְּאַרְבַּע אַמּוֹת אֵין לוֹ לְצַד חוּץ כְּלוּם, וַהֲרֵי הוּא כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעִיר שֶׁמּוֹדְדִין תְּחוּמוֹ תֵּכֶף מִסּוֹף הָעִבּוּר וָהָלְאָה [אַחֲרוֹנִים]: ד (ל) אֵינוֹ כְּלוּם. כֵּיוָן (כח) שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַגִּיעַ שָׁם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא זְמַן קְנִיַּת עֵרוּב, מֵאַחַר שֶׁהוּא חוּץ לַתְּחוּם מִמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד: (לא) תְּחוּם מִבֵּיתוֹ. דִּכְשֶׁהוּא (כו) עוֹמֵד בְּבֵיתוֹ אוֹ (כז) בִּתְחוּם בֵּיתוֹ, אָמְרִינַן דְּמִסְתָּמָא נִיחָא לֵיהּ לִקְנוֹת שְׁבִיתַת בֵּיתוֹ כְּשֶׁאֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן תי״א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג) וּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ונשאר):

א (א) הַנּוֹתֵן כו׳. מַיְירֵי אֲפִלּוּ בְּיִשְׂרָאֵל. וְאִם נְתָנוּהוּ שָׁם הָעֵרוּב בִּשְׁבִיל כֹּהֵן, בְּלָאו הַטַּעַם שֶׁבִּפְנִים גַּם כֵּן אָסוּר, מִשּׁוּם דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶה יָכוֹל לְהַגִּיעַ לִמְקוֹם עֵרוּבוֹ, וְכֵיוָן דְּכֹהֵן הוּא לֹא אֶפְשָׁר [טוּר]: (ב) אָסוּר בַּהֲנָאָה. וּמַיְירֵי (א׳) בְּקֶבֶר שֶׁל (ג) בִּנְיָן, דְּאִלּוּ נְתָנוֹ בְּקֶבֶר שֶׁל קַרְקַע שָׁרִי, דְּקַרְקַע עוֹלָם לֹא נֶאֱסָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שס״ד (ס״א). וְכָל שֶׁכֵּן אִם לֹא נְתָנוּהוּ בְּקֶבֶר רַק עַל הַקַּרְקַע שֶׁבִּצְדָדֵי הַקְּבָרוֹת, בְּוַדַּאי לְכֻלֵּי עָלְמָא עֵרוּבוֹ עֵרוּב, (ג) דְּאֵין שָׁם אִסּוּר הֲנָאָה כְּלָל: (ג) אַחַר קְנִיָּה. דְּמַה שֶּׁמֻּנָּח שָׁם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא שְׁעַת קְנִיַּת שְׁבִיתָה, לֹא אִכְפַּת לָן, (ד) כֵּיוָן שֶׁאֵין מְעָרְבִין אֶלָּא לִדְבַר מִצְוָה, וּמִצְוֹת לָאו לַהֲנוֹת נִתְּנוּ [וְעַל כֵּן לֹא חֲשִׁיבָא הֲנָאָה מַה שֶּׁהוּא יָכוֹל לֵילֵךְ עַל יְדֵי זֶה לְחוּץ לַתְּחוּם], אֶלָּא מַה שֶּׁרוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה הָעֵרוּב קַיָּם שָׁם אַף אַחַר קְנִיַּת הַשְּׁבִיתָה כְּדֵי לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ אִם יִרְצֶה, זֶה חָשׁוּב הֲנָאָה, וְלָכֵן אָסְרוּ לִקְנוֹת שָׁם שְׁבִיתָתוֹ: (ד) בְּבֵית הַפְּרָס. הוּא שָׂדֶה שֶׁנֶּחֱרַשׁ בָּהּ קֶבֶר, וְחָיְשִׁינַן מִדְּרַבָּנָן שֶׁמָּא נִשְׁאַר שָׁם עֲדַיִן עֶצֶם כִּשְׁעוֹרָה: (ה) הֲרֵי זֶה עֵרוּב. דְּלֹא שַׁיָּךְ כָּאן אִסּוּר הֲנָאָה כְּלָל: (ו) מִפְּנֵי וְכו׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף דְּמִדְּרַבָּנָן אָסוּר לְכֹהֵן לֵילֵךְ שָׁם, שֶׁמָּא יָסִיט בְּרַגְלָיו עֶצֶם כִּשְׁעוֹרָה דִּמְטַמֵּא בְּמַגָּע וּמַשָּׂא, וְאִם כֵּן הֲרֵי (ה) אֵינוֹ יָכוֹל לְהַגִּיעַ לִמְקוֹם עֵרוּבוֹ, מִכָּל מָקוֹם שָׁרִי, דְּאֶפְשָׁר לוֹ לְהִכָּנֵס שָׁם עַל יְדֵי מִגְדָּל הַפּוֹרֵחַ וְהוּא נִשָּׂא עַל גַּבֵּי שְׁוָרִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יָזוּז בְּעֶצֶם. וְדַוְקָא בְּבֵית הַפְּרָס, שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן (ו) וְאֵין בּוֹ טֻמְאַת אֹהֶל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת אִי אֶפְשָׁר בְּעֵצָה זוֹ לַכֹּהֵן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲהִיל עַל הַקְּבָרִים. וַאֲפִלּוּ אִם יִכָּנֵס בְּמִגְדּוֹל שֶׁהוּא מַחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה, לֹא הָוֵי חֲצִיצָה בֵּינוֹ לַקֶּבֶר, דְּקַיְמָא לָן (ז) אֹהֶל זָרוּק (ח) לָאו שְׁמֵיהּ אֹהֶל, וְכָל שֶׁאֵינוֹ אֹהֶל אֵינוֹ חוֹצֵץ: (ז) שֶׁיְּנַפַּח. כִּי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן, סָמְכוּ לְהָקֵל וְלֵילֵךְ עַל יְדֵי נִפּוּחַ בְּפִיו, (ט) וְאִם

בְּאוּר הֲלָכָה

הָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק שער ה סי׳ טו) הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה הנותן), וְכֵן כָּתַב הָרַאֲבַ״ד הֱבִיאוֹ הָרִיטְבָּ״א (סא: ד״ה ופסק), וְכֵן כָּתַב הַשִּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (יח: אות ג) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְשַׁעְיָה, וְכֵן כָּתַב הַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי (פ״ו אות א) בְּשֵׁם מַהֲרַ״מ [וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא״ש (שם) בְּדַעַת הָרִי״ף, לִכְאוֹרָה אֵינוֹ מֻכְרָח, וְאַדְּרַבָּה יֵשׁ לָדוּן לְהֶפֶךְ, דַּהֲלֹא רַבִּי אֶלְעָזָר מַפִּיק הַמִּשְׁנָה מִפְּשָׁטָהּ, וְאִלּוּ פָּסַק כְּוָתֵיהּ הָיָה לוֹ לְהָבִיא דִּבְרֵיהֶם, וּמִדְּלֹא הֵבִיא כְּלָל מַחֲלֻקְתָּם וְרַק הַמִּשְׁנָה כְּצוּרָתָהּ, אִם כֵּן בְּהֶכְרַח לוֹמַר דִּמְפָרֵשׁ אוֹתָהּ כִּפְשׁוּטָהּ, וּכְדַעַת שְׁמוּאֵל דְּדַוְקָא בְּהָיוּ בָּהּ דָּיוֹרִין אָמְרִינַן כֻּלָּהּ כְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן עַל הָרֹא״ש בָּזֶה]. אָכֵן בְּרַבֵּנוּ יוֹנָתָן (יח: ד״ה מתני׳) סָתַם כְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְכֵן בְּהָרַז״ה (יט.). מָצָאתִי שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן לְהָקֵל כְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְכִפְסַק הַמְחַבֵּר. וְעַל כֵּן לְדִינָא בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמוֹךְ לְהָקֵל בָּזֶה:

א * אֵינוֹ עֵרוּב לְפִי וְכו׳. סָתַם הַמְחַבֵּר בְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״ו הי״ז) דְּפוֹסֵק דַּאֲפִלּוּ לְיִשְׂרָאֵל אֵינוֹ עֵרוּב, וְעַיֵּן בְּמַגִּיד מִשְׁנָה שֶׁכֵּן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ״ן (מו. ד״ה ונראה שעל), וּכְדַעַת הַגְּאוֹנִים דְּלֹא קַיְימָא לָן כְּרַבִּי יְהוּדָה אֲפִלּוּ בְּעֵרוּב בְּמָקוֹם שֶׁחוֹלְקִין עָלָיו רַבִּים, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָאוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ קלב) עַיֵּן שָׁם. אָמְנָם כַּד מְעַיְנִינַן מָצִינוּ כַּמָּה פּוֹסְקִים דִּמְקִלִּין בְּיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם דִּסְבִירָא לְהוּ כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּלֹא חֲשִׁיב זֶה לְאִסּוּר הֲנָאָה [עַיֵּן בַּגְּמָרָא (לא.)], וְהֵם הָרַ״מ מֵרוֹטְנְבּוּרְג וְהָרֹא״ש (פ״ג סי׳ ב) שֶׁהֱבִיאוֹ, וְכֵן פָּסַק הַטּוּר שֶׁהֱבִיאוֹ, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַשְׁבָּ״א (עבוה״ק שער ה סי׳ טו) שֶׁהוּבָא בְּהָרַב הַמַּגִּיד (פ״ו הי״ז), וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (ז: ד״ה מערבין), וְכֵן כָּתַב הַשִּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (ז: אות א) בְּשֵׁם הָרִיאַ״ז [אֶלָּא דְּהוּא מֵקַל אֲפִלּוּ בְּכֹהֵן, מִשּׁוּם דְּיָכוֹל לָחֹץ בְּמִגְדּוֹל, וְאֹהֶל זָרוּק שְׁמֵיהּ אֹהֶל לָחֹץ בִּפְנֵי הַטֻּמְאָה, אֲבָל לֹא קַיְימָא לָן כֵּן], וְכֵן פָּסַק הָאֲגֻדָּה (סי׳ לב).

וְכָתַב הַקָּרְבַּן נְתַנְאֵל (פ״ג סי׳ ב אות ז) דְּבִשְׁעַת הַדְּחָק יָכוֹל לִסְמוֹךְ עֲלֵיהֶם לְהָקֵל:

* מִפְּנֵי וְכו׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ו) שֶׁכָּתַבְנוּ דִּבְבֵית הַקְּבָרוֹת אִי אֶפְשָׁר בְּעֵצָה זוֹ, אָכֵן בְּהִנִּיחַ הָעֵרוּב בִּשְׁבִיל כֹּהֵן בְּקֶבֶר יְחִידִי [שֶׁל קַרְקַע עוֹלָם שֶׁאֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כד) תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ז). וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) הָעְתִּיק מֵהַתּוֹסָפוֹת ׳שְׁתֵּי אַמּוֹת׳, וּכְבָר עָמַד בָּזֶה הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל דְּהוּא רַק לְדַעַת רַבִּי אֶלְעָזָר, דִּלְדַעַת חֲכָמִים הֲלֹא נוֹתְנִין אַרְבַּע אַמּוֹת: ד (כה) לְבוּשׁ (ס״ד): (כו) רַשׁ״י בְּדַף ס׳ (ע״א ד״ה ואסור), וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָּ״א שָׁם: (כז) מִסִּימָן תי״א (ס״א):

א (א׳) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וּבְיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם (סי׳ שסד סעיף א) בַּהַגָּ״ה יֵשׁ דֵּעוֹת דְּגַם בְּקֶבֶר שֶׁל קַרְקַע, הָעָפָר שֶׁתָּלְשׁוּ וְחָזְרוּ וְכִסּוּ אֶת הַקֶּבֶר יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר הֲנָאָה, וּמִשּׁוּם שֶׁהַמְחַבֵּר שָׁם לֹא הִזְכִּיר כְּלָל דֵּעָה זוֹ רַק קֶבֶר שֶׁל בִּנְיָן, עַל כֵּן לֹא הָעְתִּיק זֶה הַמָּגֵן אַבְרָהָם: (ג) וּבִנְיָן נַמִּי, דַּוְקָא כְּשֶׁהוּא מֵעֵצִים וַאֲבָנִים, אֲבָל בְּכוּךְ שֶׁהוּא מֵהַקַּרְקַע גּוּפָא, לֹא נֶאֱסָר [שַׁ״ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם (סק״ב)]: (ג) כֵּן מְבֹאָר בַּשַּׁ״ךְ שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִישָׁה (בדרישה סק״א) בְּעִנְיָנֵנוּ דְּהָכָא מַיְירֵי שֶׁנְּתָנוֹ בַּקֶּבֶר גּוּפָא וְלֹא בִּצְדָדֵי הַקֶּבֶר, דְּאָז יֵשׁ בּוֹ אִסּוּר הֲנָאָה כְּשֶׁהוּא שֶׁל בִּנְיָן: (ד) גְּמָרָא (לא.): (ה) אַף דִּלְעִנְיַן דָּבָר שֶׁמַּנִּיחִין לְעֵרוּב, אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לוֹ דַּוְקָא כֵּיוָן שֶׁחֲזִי לְיִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן שפ״ו (ס״ח), מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן מְקוֹם הַנָּחַת הָעֵרוּב צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא רָאוּי לְהַגִּיעַ שָׁם דַּוְקָא מִי שֶׁהִנִּיחוּ שָׁם בִּשְׁבִילוֹ [תּוֹסָפוֹת (כז. ד״ה מפני) וְהָרֹא״ש (פ״ג סי׳ ב)]: (ו) הַגְּרָ״א, וְכֵן כָּתְבוּ תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ה) וּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ה). וְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) קָשִׁים לְפָרְשָׁם, עַיֵּן שָׁם: (ז) הַיְנוּ אֹהֶל הַמִּטַּלְטֵל: (ח) הַגְּרָ״א, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בָּרֹא״ש (שם) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים: (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וְעֵרוּבוֹ * בְּמָקוֹם אֶחָד, (ח) כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לוֹ לְאָכְלוֹ (ט) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. לְפִיכָךְ אִם נִתְכַּוֵּן לִשְׁבּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, אוֹ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֵינוֹ עֵרוּב, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֶלָּא בַּעֲבֵרָה. [ג]אֲבָל אִם נִתְכַּוֵּן לִשְׁבּוֹת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בְּכַרְמְלִית, אוֹ שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִשְׁבּוֹת בְּכַרְמְלִית וְהִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, הֲרֵי זֶה עֵרוּב, שֶׁבִּשְׁעַת קְנִיַּת הָעֵרוּב שֶׁהוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מֻתָּר לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס מִכָּל אֶחָד מִשְּׁתֵּי הָרְשֻׁיּוֹת לְכַרְמְלִית לִדְבַר מִצְוָה, (י) שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהוּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים לֹא גָּזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת (יא) בִּמְקוֹם מִצְוָה אוֹ בִּשְׁעַת הַדְּחָק: ג [ד]נְתָנוֹ בְּרֹאשׁ הַקָּנֶה אוֹ הַקֻּנְדָּס הַצּוֹמְחִים מִן הָאָרֶץ, אֵינוֹ עֵרוּב, [ה]מִפְּנֵי (יב) שֶׁמֵּאַחַר * שֶׁהֵם רַכִּים וְנוֹחִים לִקָּטֵם * וְיִתְחַיֵּב (ג) חַטָּאת, גָּזְרוּ בָּהֶם (וְאִם הֵם רַכִּים (יג) כְּיָרֶק, עַיֵּן לְעֵיל רֵישׁ סִימָן של״ו (ס״א)) אֲפִלּוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם מִצְוָה. (יד) וְאִם הָיוּ תְּלוּשִׁים וּנְעוּצִים, (טו) הֲרֵי זֶה עֵרוּב: ד (טז) [ו]נְתָנוֹ בְּמִגְדָּל וְנָעַל בְּפָנָיו, וְאָבַד הַמַּפְתֵּחַ מִבְּעוֹד יוֹם אוֹ שֶׁנָּפַל עָלָיו גַּל, אִם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ [ז]בְּלֹא עֲשִׂיַּת מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא, הֲרֵי זֶה עֵרוּב: ה (יז) כָּל הַמַּנִּיחַ עֵרוּבוֹ (יח) בְּמָקוֹם, יֵשׁ לוֹ בִּמְקוֹם

ג שָׁם בַּמִּשְׁנָה (לב:), דְּמוֹקֵי לָהּ שָׁם בַּגְּמָרָא כְּרַבִּי. ד מִשְׁנָה שָׁם ל״ד (ע״ב). ה שָׁם בַּגְּמָרָא. ו מִשְׁנָה שָׁם ל״ד (ע״ב), וְצִיַּנְתִּיו לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ד (ס״ג אות ה). ז שָׁם בַּגְּמָרָא ל״ב (ע״ב), כְּאוֹקִימְתָּא דְּרַבִּי.

בְּאֵר הֵיטֵב

שָׁלֹשׁ אַמּוֹת, וְנוֹשְׁאִים אוֹתוֹ בְּהֵמוֹת, וְיָכוֹל לִטֹּל הָעֵרוּב בִּפְשׁוּטֵי כְלֵי עֵץ שֶׁאֵין בָּהּ רֹחַב טָפַח וְלַהֲבִיאוֹ אֶצְלוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): ג (ג) חַטָּאת. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁמַּנִּיחַ עֵרוּבוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים רָחוֹק שְׁמוֹנָה אַמּוֹת מִשְּׁבִיתָתוֹ, אֵין מַתִּירִין לוֹ לַהֲבִיאוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, כֵּיוָן דְּאֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת, תּוֹסָפוֹת דַּף ל״ד. מָגֵן

בְּאוּר הֲלָכָה

בּוֹ אִסּוּר הֲנָאָה], הָוֵי עֵרוּב, דְּאַף דְּקָבָר תּוֹפֵס סְבִיבָיו אַרְבַּע אַמּוֹת, הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן וּמֻתָּר לַעֲמֹד שָׁם בְּאֹהֶל זָרוּק, וְאִם כֵּן יָכוֹל שַׁפִּיר לְהַגִּיעַ שָׁם עַל יְדֵי שִׁדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל, וְיַעֲמֹד בַּאֲוִיר הַסָּמוּךְ לַקָּבֶר וְיִטֹּל הָעֵרוּב מִשָּׁם עַל יְדֵי אֵיזֶה כְּלִי. [וּבְמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ה׳ מַשְׁמַע דְּבָעֵינַן שֶׁיְּהֵא הַמִּגְדָּל מַחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה שֶׁהוּא אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שֶׁלֹּשׁ אַמּוֹת. וְאֵין זֶה מֻכְרָח כָּל כָּךְ בָּזֶה, דְּהַמִּגְדָּל הוּא רַק מִשּׁוּם הַרְחָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (לא. ד״ה היכי). גַּם מַה שֶּׁכָּתַב שֶׁיִּטֹּל הָעֵרוּב עַל יְדֵי פְּשׁוּטֵי כְלֵי עֵץ וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ רֹחַב טָפַח, אֵין זֶה מֻכְרָח בִּזְמַנֵּנוּ שֶׁבְּלָאו הָכִי כֻּלָּנוּ טְמֵאֵי מֵתִים]:

ב * בְּמָקוֹם אֶחָד. אָתֵי לְאַפּוּקֵי הֵיכָא דְּלֹא יָכוֹל לְהַגִּיעַ אֵלָיו וּכְדִלְקַמֵּיהּ, אֲבָל הֵיכָא דְּיָכוֹל לְהַגִּיעַ אֵלָיו, אֲפִלּוּ נִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁבִיתָה רָחוֹק מִמָּקוֹם הַנָּחַת הָעֵרוּב, מִקְּרֵי מָקוֹם אֶחָד כָּל שֶׁהוּא בְּתוֹךְ תְּחוּמוֹ וְיָכוֹל לְהַגִּיעַ אֵלָיו:

ג * שֶׁהֵם רַכִּים. כָּךְ פֵּרֵשׁ רַשׁ״י בַּסּוּגְיָא (לד: ד״ה גזירה), דְּמִשּׁוּם דְּקָנֶה רַךְ הוּא, קָרוֹב לְוַדַּאי שֶׁיִּקְטֹם. וְהָא דִּמְבֹאָר שָׁם לְהָפֵךְ דִּבְרֵךְ לֹא גָּזְרִינַן לִקְטִימָה, פֵּרֵשׁ רַשׁ״י דְּהוּא בְּרַכִּים כְּיָרֶק שֶׁלֹּא נִתְקַשּׁוּ עֲדַיִן כְּלָל, דְּאָז כְּיָרֶק חֲשִׁיב וְאֵין עָלָיו שֵׁם אֵילָן, וְעַל פִּי זֶה הֵם דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כָּאן. אָכֵן הָאַחֲרוֹנִים פִּקְפְּקוּ בְּהַכְרָעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ [עַיֵּן בַּ״ח]. וּבְרִיטְבָּ״א (לד:) מָצָאתִי שֶׁחוֹלֵק לְגַמְרֵי עַל פֵּרוּשׁ רַשׁ״י, מִשּׁוּם דְּבַסּוּגְיָא שָׁם מַשְׁמַע לְהִפּוּךְ וְכַנַּ״ל, דְּעִנְיַן הָרַכּוּת אַדְּרַבָּה מַעֲלָה הִיא, וּלְדִידֵיהּ הָאִסּוּר הוּא דַּוְקָא בְּקָנִים קָשִׁים, מִשּׁוּם דְּקָנֶה דַּק הוּא וְאָתֵי לְשָׁבְרוֹ כְּשֶׁיָּבוֹא לִטֹּל מִמֶּנּוּ עֵרוּבוֹ, וּבְרַךְ שָׁרִי דְּיָכוֹל לִנְטוֹתוֹ, אֲבָל בְּקָשֶׁה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִנְטוֹתוֹ אָסוּר, וְכִדְבָרָיו מְבֹאָר גַּם בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם). אָכֵן נִתְבָּאֵר בְּרִיטְבָּ״א שָׁם בְּשֵׁם מִקְצָת רַבּוֹתָיו, דְּאַף בְּרַךְ דְּשָׁרִינַן, הוּא דַּוְקָא בְּמִין שֶׁהוּא רַךְ, אֲבָל בְּמִין שֶׁהוּא קָשֶׁה אַף בְּרַכּוּתוֹ אָסוּר, וְהוּא כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (בית נתיבות ש״ה סי׳ יט), וְהֵבֵאנוּ לְעֵיל בְּסִימָן של״ו (שעה״צ סק״ח), עַיֵּן שָׁם:

* וְיִתְחַיֵּב חַטָּאת. לִכְאוֹרָה אֵינוֹ מְבֹאָר, דַּהֲלֹא הַחֲשָׁשׁ הוּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא רַךְ אָתֵי לִידֵי קְטִימָה שֶׁלֹּא בְּמִתְכַּוֵּן כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י (לד: ד״ה גזירה), וְאִם כֵּן אֵין כָּאן חִיּוּב חַטָּאת, דְּאֵינוֹ אֶלָּא בְּמִתְכַּוֵּן לִמְלָאכָה וְרַק שֶׁשָּׁגַג בְּחִיּוּבָהּ, וּכְבָר עָמַד בָּזֶה הָרִיטְבָּ״א (שם) וּמְפָרֵשׁ דְּלֹא כְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י אֶלָּא כַּנַּ״ל דְּיָבוֹא לִמְלָאכָה גְּמוּרָה לְשָׁבְרוֹ בְּמִתְכַּוֵּן בִּנְטִילָתוֹ מִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר לִנְטוֹתוֹ מִשּׁוּם דְּקָשֶׁה הוּא. וּלְפֵרוּשׁ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יֵשׁ שָׁם עֶצֶם כִּשְׁעוֹרָה יִדְחֵהוּ וְעֶצֶם גָּדוֹל יִרְאֵהוּ: ב (ח) כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר וְכוּ׳. דְּהָא טַעַם הָעֵרוּב מִשּׁוּם דְּנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ קָבַע דִּירָתוֹ שָׁם: (ט) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. שֶׁהוּא זְמַן קְנִיַּת עֵרוּב תְּחִלַּת שַׁבָּת: (י) שֶׁכָּל דָּבָר וְכוּ׳. וּמְבֹאָר בַּשַּׁ״ס (עירובין לב:), דְּאַף אִם נוֹתֵן עֵרוּבוֹ עַל גַּבֵּי אִילָן שֶׁהוּא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְהוּא נִתְכַּוֵּן לִשְׁבּוֹת לְמַטָּה בָּאָרֶץ שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים, אַף שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שְׁנֵי שְׁבוּתִים אִם יִטֹּל הָעֵרוּב מִן הָאִילָן, אֶחָד (י) שֶׁהוּא מִכַּרְמְלִית לִרְשׁוּת הָרַבִּים [דְּהָאִילָן כַּרְמְלִית הוּא], וְעוֹד שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאִילָן שֶׁהוּא מְחֻבָּר, אֲפִלּוּ הָכִי הָוֵי עֵרוּב, מִטַּעַם דְּלֹא גָּזְרוּ (יא) עַל שְׁבוּתִין בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ שְׁבוּתִין שֶׁגָּזְרוּ אַף לְעִנְיָן זֶה, וּכְדִלְקַמֵּיהּ בַּסָּעִיף שֶׁאַחַר זֶה: (יא) בִּמְקוֹם מִצְוָה. וְעֵרוּבֵי תְּחוּמִין חֲשִׁיב בִּמְקוֹם מִצְוָה, דְּהָא אֵין מְעָרְבִין אֶלָּא לִדְבַר מִצְוָה, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תט״ו (ס״א): ג (יב) שֶׁמֵּאַחַר וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף דִּבְהִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בְּאִילָן דְּיֵשׁ בּוֹ נַמִּי מִשּׁוּם שְׁבוּת דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאִילָן, וַאֲפִלּוּ הָכִי הָוֵי עֵרוּב, דְּלֹא גָּזְרוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בִּמְקוֹם מִצְוָה וְכַנַּ״ל, מִכָּל מָקוֹם בְּקָנֶה שֶׁהוּא רַךְ וָדַק, (יג) קָרוֹב שֶׁיָּבוֹא לִידֵי קְטִימָה בְּשָׁעָה שֶׁיָּבוֹא לִטֹּל עֵרוּבוֹ [וּקְטִימָה מִמְּחֻבָּר הוּא מְלָאכֶת קוֹצֵר], וְגָזְרוּ אַף בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. (יג) וְכֵן הַדִּין בְּהִנִּיחַ עֵרוּבוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים רָחוֹק (יד) שְׁמוֹנָה אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִשְׁבּוֹת שָׁם, דְּאֵינוֹ עֵרוּב, דְּאֵין מַתִּירִין לַהֲבִיאוֹ אֶצְלוֹ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת, דְּהוּא קַל לָבוֹא לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת שֶׁיְּטַלְטְלֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁלֵמוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: (יג) כְּיָרֶק. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁהֵם רַכִּים בְּיוֹתֵר, דְּאָז יֵשׁ לוֹמַר דְּדִין יֶרֶק יֵשׁ לָהֶם, וְלֹא גָּזְרוּ בָּהֶן מִשּׁוּם הִשְׁתַּמְּשׁוּת בִּמְחֻבָּר וְלֹא מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִקְטֹם, וְנִתְבָּאֵר זֶה בְּסִימָן של״ו (ס״א), עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ד וט״ו: (יד) וְאִם הָיוּ תְּלוּשִׁים. וּמַיְירֵי (טו) אֲפִלּוּ בְּגָבֹהַּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה וְעוֹמְדִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְרַק (טז) שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּרָחְבָּן אַרְבָּעָה טְפָחִים, דְּאָז אֵין עֲלֵיהֶם שֵׁם רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהוּא הַדִּין בְּרֹחַב אַרְבָּעָה וְרַק שֶׁהֵן פְּחוּתִין מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בַּגֹּבַהּ, שֶׁאֵין נֶחְשָׁבִין רַק לְכַרְמְלִית. אֲבָל אִם הִנִּיחַ בְּקָנֶה שֶׁהוּא גָּבֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר, לֹא הָוֵי עֵרוּב אִם נִתְכַּוֵּן לִשְׁבּוֹת לְמַטָּה בָּאָרֶץ שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים, דְּיֵשׁ מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא בִּנְטִילָתוֹ: (טו) הֲרֵי זֶה עֵרוּב. דְּבָזֶה אֲפִלּוּ יִקְטֹם, גַּם כֵּן לֵיכָא אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאַף אִסּוּרָא דְּרַבָּנָן לֵית בְּתָלוּשׁ, עַיֵּן אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה): ד (טז) נְתָנוֹ בְּמִגְדָּל וְכוּ׳ שֶׁנָּפַל עָלָיו גַּל וְכוּ׳. עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שצ״ד סָעִיף ב׳ וְג׳ לְעִנְיַן עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, דְּשָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה וּבֵאוּר הֲלָכָה מְבֹאָר כָּל פְּרָטֵי הַדִּינִים, וְהוּא הַדִּין (יז) הָכָא: ה (יז) כָּל הַמַּנִּיחַ וְכוּ׳. שֶׁמְּקוֹם עֵרוּבוֹ קוֹנֶה לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת תָּמִיד (יח) סְבִיבָיו, לְבַד הָאַלְפַּיִם שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ לְכָל רוּחַ: (יח) בְּמָקוֹם. הַיְנוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֵין מֻקָּף מְחִצּוֹת, דִּבְמֻקָּף מְחִצּוֹת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (י) רַשׁ״י שָׁם (לב: ד״ה אלא), דְּהָא עַל כָּרְחָךְ בְּרֹחַב אַרְבַּע מַיְירֵי (שֶׁהוּא כַּרְמְלִית), דִּלְפִיכָךְ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב: (יא) פְּשׁוּט דְּזֶה דַּוְקָא בִּשְׁבוּתִין שֶׁל שַׁבָּת, אֲבָל בַּעֲבֵרָה אַחֶרֶת אַף דְּרַבָּנָן אֵין הָתֵּר כְּלָל מַחֲמַת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּכְמוֹ בְּבֵית הַפְּרָס דִּלְעֵיל, וּלְשׁוֹן הַטּוּר בְּרֵישׁ הַסִּימָן אֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל כָּךְ: ג (יג) מַגִּיד מִשְׁנָה (עירובין פ״ו ה״י), דְּבִשְׁבוּת הַקָּרוֹב לִמְלָאכָה גָּזְרוּ אַף בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וּבְרַשׁ״י (לד: ד״ה גזירה) כָּתַב דִּבְוַדַּאי יָבוֹא לִידֵי קְטִימָה, וְאֶפְשָׁר דְּלָאו דַּוְקָא הוּא, אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר קָרוֹב: (יג) מַגִּיד מִשְׁנָה (שם) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א וְתוֹסָפוֹת, דְּלֹא כְּרַשׁ״י (לב: ד״ה אלא): (יד) אֲבָל בְּפָחוֹת מִשְּׁמוֹנָה אַמּוֹת כָּשֵׁר, דְּהַנּוֹתֵן עֵרוּבוֹ יֵשׁ לוֹ מְקוֹם שְׁבִיתָה אַרְבַּע אַמּוֹת, נִמְצָא מְטַלְטְלוֹ רַק פַּעַם אַחַת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת [מַגִּיד מִשְׁנָה (שם)]: (טו) אַחֲרוֹנִים: (טז) דְּלֹא בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הָעֵרוּב מֻנָּח עַל מְקוֹם אַרְבָּעָה, כֵּן כָּתַב הָרֹא״ש (פ״ג ס״ד) וְהָעְתִּיקוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים: ד (יז) כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַטּוּר: ה (יח) כֵּן מוּכָח בְּהַגָּ״ה בְּסִימָן ת״ח (ס״א) הַנַּ״ל, וְכֵן הוּא בְּרַבֵּנוּ יוֹנָתָן (ט. ד״ה מתני׳) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים, דִּמְקוֹם שְׁבִיתָתוֹ הוּא אַרְבַּע אַמּוֹת, וּסְבִיבָיו נוֹתְנִין לוֹ הָאַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ. וּבְהָרַב הַמַּגִּיד (פ״ו הי״א) כָּתַב דְּנוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל רוּחַ אוֹ לְאֵיזֶה רוּחַ שֶׁיִּרְצֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah